

Kaip tapti ES nare

Gruodžio 15 d. [Juodkalnija](#) oficialiai paprašė, kad būtų priimta į [Europos Sąjungą](#) (ES). [Priėmimo](#) procesas yra [sudėtingas](#) ir ilgas. [Makedonija](#) ir [Kroatija](#) pasiprašė į nares 2005 m. ir dar tebelaukia. Ar tai biurokratizmas?

Visos trys valstybės [Tarybų sąjungos](#) laikais buvo Jugoslavijos dalis. Sugriuvus Tarybų sąjungai, sugriuvo ir Jugoslavija. Valstybės randasi Balkanų [pusiasalyje](#), į rytus nuo Italijos ir [Adrijos](#) jūros:

Balkanų pusiasalis, pažymėtas žaliai (iš wikipedia)

Jų kaimynės yra Slovėnija, Bosnia-Hercegovina, Serbija, Albanija, Graikija ir Bulgarija. Visos kaimynės yra ES narės, išskyrus Albaniją ir Bosnija-Hercegoviną.

Makedonija, Juodkalnija ir Kroatija

Tai kodėl Juodkalnijai, Makedonijai ir Kroatijai tiek ilgai užtruks tapti ES narėmis?

ES naudoja [Kopenhagos kriterijus](#) nuspręsti, ar šalį priimti, kaip narę. Kopenhagos kriterijai reikalauja, kad krašte būtų [institucinis stabilumas](#), demokratinė ir [teisinė](#) valstybinė tvarka ir pagarba žmogaus teisėms ir [mažumų teisių apsauga](#). Taip pat reikalauja, kad krašte [veiksmingai](#) veiktų [rinkos ekonomika](#).

Kol kraštas ruošiasi tapti ES nare, ES [pareigūnai](#) nurodo kandidatėi, kur jos [trūkumai](#) ir ką turėtų daryti, tuos trūkumus [pašalinti](#).

Pažiūrėkim, ar Juodkalnija atitinka tuos kriterijus.

Juodkalnija susijungė ir tapo monarchija XI-tame amžiuje. Žmonės kalbėjo slaviška kalba, labai panašia į serbų kalbą.

Gale XII-to amžiaus tapo Serbijos imperijos dalim. XV-to amžiaus gale, kai sugriuvo Serbijos imperija, vėl tapo nepriklausoma monarchija. Turkijos imperija ją užėmė 1499 m. Turkijos imperijai sugriuvus, Juodkalnija ėjo iš rankų į rankas. Tarybų sąjungos laikais buvo dalis Jugoslavijos.

Juodkalnijos vėliava

2006 m. įvyko [referendumas](#), kuriame žmonės nutarė, kad Juodkalnija turi atsiskirti nuo Serbijos ir vėl tapti nepriklausoma. Serbija tam [nesipriešino](#). ES [stebėtojai](#) pagyrė, kad referendumas vyko tvarkingai. Tais pačiais metais buvo išrinktas pirmasis Juodkalnijos prezidentas, Filip Vujanovic.

Juodkalnijos prezidentas Filip Vujanovic (iš wikipedia)

Juodkalnijoje gyvena maždaug 600,000 gyventojų. Maždaug 2/3

yra juodkalniečiai ir dauguma likusių – serbai. Daugelis gyventojų yra [stačiatikiai](#), nors yra ir 100,000 [musulmonų](#). Šis etninis įvairumas, atrodo, nekelia problemų šalies stabilumui. Tačiau Lietuvos [Užsienių reikalų ministerijos](#) (URM) nuomone, vyriausybė turėtų atkreipti dėmesį į moterų teises.

Lietuvos URM nuomone:

- Juodkalnijos Parlamentas dar turi sustiprinti savo efektyvumą kaip įstatymų prižiūrimoji institucija.
- Nors tam tikras progresas pasiektas teismų sistemos reformoje, bendras teismų sistemos efektyvumas išlieka žemas.
- Pasiektas progresas kovoje su korupcija nes žmonės dabar geriau supranta, kad reikia prieš korupciją kovoti - [korupcijos suvokimo lygis padidėjo](#). Vis dėlto pagrindiniai įstatymai šioje srityje dar nėra priimti.

Lietuvos URM nuomone, Juodkalnija labai gerai bendradarbiauja su kaimyninėm ir kitom šalim. Rinkos ekonomika veikia - turizmas [puoselėjamas](#), kaip viena svarbiausių ekonomikos dalių. (Dalis 2006 James Bond filmo *Casino Royale* buvo filmuojamas Juodkalnijoje.)

Neaišku, kada Juodkalnija (ar Makedonija su Kroatija) bus priimtos į ES. Tam turi pritarti visos ES narės. O Makedonija su Kroatija laukia jau nuo 2005 m.

Ar Kopenhagos kriterijai per sudėtingi? Ar Juodkalnija jau dabar pasiruošusi stoti į ES? O gal jai neverta iš vis tą sudėtingą procesą pradėti? Parašyk mums savo nuomonę: redaktore@laikivaikams.org

Vaizdai iš Juodkalnijos:

(iš www.njegos.org)

(iš fryssingerreunion.org)

(iš www.discover-montenegro.com)

(iš wikipedia)

Žodynėlis.

Juodkalnija: Montenegro

Europos Sąjunga: Europos Sąjunga (sutrumpintai ES) yra dvidešimt septynių valstybių ekonominė ir politinė bendrija. Jai gali priklausyti tik Europos valstybės. Pirmininko pozicija rotaciniu būdu eina iš vieno krašto į kitą kas šešis mėnesius. ES narės padeda viena kitai piniginiiais ir kitais būdais.

Europos sąjunga: narės pažymėtos mėlynai, kandidatės – žaliai (iš wikipedia)

priėmimas: sutikimas, kad priklausytų; acceptance, incorporation

sudėtingas: komplikuoatas, reikalaujantis daug žingsnių; difficult, complicated

Makedonija: Macedonia

Kroatija: Croatia

Tarybų sąjunga: komunistų valdoma diktatūra su centru Rusijoje, kuri buvo užėmusi daugelį vidurio Europos žemių ir jas valdė XX-tame amžiuje, įskaičiuojant Pabaltijo kraštus Lietuvą, Latviją ir Estiją. (Soviet Union)

Tarybų sąjunga (pažymėta žaliai) (iš wikipedia)

pusiasalis: žemyno dalis, iš trijų pusių supamas jūros; peninsula

Adrijos jūra: Adriatic Sea

Kopenhagos kriterijai: tai sąlygos, kurias turi išpildyti šalys, kurios nori įstoti į [Europos Sąjungą](#). Šie kriterijai buvo nustatyti 1993 m. susitikime Kopenhagoje.

institucinis stabilumas: valdžia veikia pastoviai, pagal priimtą konstituciją, bet nenumatytų permainų ar neramumų (pvz., perversmų ar riaušių); institutional stability

teisinė tvarka: pagal teisinę tvarką apsaugomos piliečių teisės; legal system

mažumų teisių apsauga: tvarka, pagal kurią tautinių, religinių ir kitų mažumų teisės apsaugomos ir apginamos; protection of minority rights

veiksmingai: efektyviai; effectively

rinkos ekonomika: prekyba ir pramonė, kurios vadovaujasi konkurencijos principais; market economy

pareigūnas: samdinys, darbininkas; official, functionary

trūkumas: neigiama savybė, silpnumas; defect. shortcoming

pašalinti: panaikinti; do away with, eliminate

referendumas: klausimas, dėl kurio valdžia nori išgirsti piliečių nuomonę. Kai įvyksta referendumas, valdžia turi klausyti balsuoto atsakymo.

nesipriešinti: sutikti, neiškelti kliūčių; have no objections

stebėtojas: tas, kuris žiūri, kaip vyksta procesas; ES siunčia stebėtojus užtikrinti, kad kandidačių valdžios procesai vyksta tvarkingai; observer

stačiatikis: rytų apeigų bažnyčia, pravoslavus; Eastern orthodox

musulmonas: Islamo išpažinėjas; Muslim

Užsienio reikalų ministerija: vyriausybės dalis, kuri rūpinasi santykiais su kitais kraštais; Foreign Affairs Office

korupcijos suvokimo lygis padidėjo: kai valdžia kovoja prieš korupciją, svarbus žingsnis yra apšviesti žmones apie korupcijos daromą žalą; the level of understanding regarding corruption increased

puoselėjamas: aktyviai vystomas; fostered, supported